

תב"ה 14/19



ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

השופט אליקים רובינשטיין

القاضي اليكليم روبينشتين

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

ירושלים חי' בכסלו תשע"ג
22 לנובמבר 2012

המבקש:

גיל תימור
על-ידי עוה"ד שלמה כהן ואייל בוקובזה

המשיב:

יאיר פרג'ון
על-ידי עוה"ד אליעזר בן מוחה
בקשה לצו מניעה לפי סעיף 17 לחוק הבחירות (דרכי
תעמולה), התשי"ט-1959

החלטה

א. עניינה של הבקשה בפנייתו של מר גיל תימור, המתמודד בבחירות הקרובות לראשות המועצה האזורית חוף אשקלון (להלן המועצה), למנוע מן המשיב, ראש המועצה, לפרסם אירועים העתידים להיערך על ידי המועצה ולקיימם בהיותם, על פי הטענה, תעמולת בחירות אסורה.

רקע וטענות הצדדים

ב. לטענת המבקש, בכוונת המועצה לקיים אירוע של הכנסת ספר תורה לאחד מן היישובים שבתחום שיפוטה, וכן אירוע שבו יושק מיזם תיירות של היישוב כוכב מיכאל שבה- שניהם בסוף חודש נובמבר דנא. נטען, כי מדובר בתעמולה אסורה תוך ניצול כספים ונכסים של המועצה בניגוד לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן חוק דרכי התעמולה), בהיותם ממומנים מכספי המועצה. המבקש הפנה להנחיית היועץ המשפטי לממשלה שעניינה "איסור על תעמולת בחירות במימון כספי גוף מבוקר - עריכת אירועים על ידי משרדי הממשלה בתקופת הבחירות" (הנחיה מס' 1.1908) ולאמות המידה הקבועות שם. עוד נטען, כי קיים חשש שבאירועים ייעשה שימוש ברמקול בניגוד לסעיף 4 לחוק, וכי יופר האיסור שבסעיף 8 לחוק שעניינו איסור על תכניות בידור וכיבוד במסגרת אירועי בחירות.

ג. בתגובה טוען המשיב שאירועים אלה אינם בגדר תעמולת בחירות, ואין מניעה לקיים. נטען, כי מיזם התיירות במושב כוכב מיכאל הוא חלק מתכנית תיירותית של המועצה, שהושקה עוד בספטמבר 2011. הוסבר, כי בחודש ינואר 2012 ביקרה הנהלת משרד התיירות ביישוב כוכב מיכאל וביישובים נוספים, ובחודש פברואר 2012 הוקמו שלושה שוקי תיירות מרכזיים, בין היתר בכוכב מיכאל. בחודש אפריל 2012 החל טיפול נקודתי ביישובים אלו כדי ל"שדרגם" ליישוב תיירותי, ונפתחו סדנאות להכשרת יזמים ולהקמת פרויקטים ביישובים. בחודש יוני 2012 הסתיימה הסדנה התיירותית שהתקיימה ביישוב נתיב העשרה, ובמקביל החלה התארגנות לביצוע סדנאות נוספות. בחודש אוגוסט 2012 התקיים ביקור שר התיירות במועצה, ובכלל זאת ביישובים נתיב העשרה וכוכב מיכאל, והוחלט כי הסדנה הבאה תהיה בכוכב מיכאל. זו נפתחה בחודש אוקטובר 2012. הודגש, שכפי שנערך טקס סיום ביישוב נתיב העשרה, נקבע גם טקס סיומה של סדנת התיירות ביישוב כוכב מיכאל, וזאת לחודש נובמבר 2012. באירוע זה יוצגו המיזמים שהוכנו בקורס, ויחולקו תעודות למשתתפי הקורס.

ד. אשר לאירוע הכנסת ספר התורה הוטעם, כי בתחילת חודש אוקטובר 2011 יזמה המועצה פרויקט של כתיבת ספר תורה לילדי המועצה. ביום 1.2.12 התקיים טקס תחילת כתיבתו של ספר התורה. המועד שנקבע עוד מאוקטובר 2011 לטקס סיום כתיבת ספר התורה היה חג שמתח תורה, אולם כיוון שעד למועד זה לא הסתיימה כתיבת ספר התורה, נדחה הטקס.

ה. נטען, כי מדובר באירועים המתרחשים במהלך הרגיל של פעילות המועצה, וכי הטעמים לקיומם אינם קשורים לבחירות. הודגש, כי היקף האירועים קטן: היקף אירוע סיום השקת מיזם התיירות כולל את מסיימי הקורס, ובאירוע הכנסת ספר התורה – "אין חריגה בהיקף המוזמנים". אשר לתוכן דברי הברכה הודגש, כי תוכן דברי הברכה שעתיד המשיב לשאת בטקס השקת מיזם התיירות עניינו אך בהיבט המקצועי של קידום התיירות במועצה ודברי ברכה למסיימי הקורס; הדברים באירוע הכנסת ספר תורה אמורים "לשאת אופי של דברי תורה".

הכרעה

ו. סעיף 2א לחוק דרכי התעמולה קובע איסור לעשות שימוש בכספי גוף מבוקר בקשר עם תעמולת בחירות:

"לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או

של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה, למעט שימוש כמפורט להלן:

(1) שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור;
 (2) שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת, או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה".

ביסוד איסור זה מספר תכליות:

"האיסור לעשות שימוש בנכסי הציבור לצורך תעמולת בחירות הוא בעל משמעות מהותית ורבת חשיבות להגנה על כללי היסוד של תופש בחירות ושיוון הליך הבחירות, שלהם ממד חוקתי במשטר דמוקרטי. הוא מבטא את רעיון היסוד כי התמודדות בחירות תופשיות צריכה לתת, ככל האפשר, בין היתר, לשיוון האמצעים ויכולת הנגישות לבוחר, שיוכסחו לכל המתמודדים. מתן אפשרות למתמודד בבחירות לעשות שימוש בנכסי ציבור, אליהם יש לו נגישות מיוחדת מכוח התפקיד אותו הוא ממלא בפועל, פוגע פגיעה ממשית בערך השיוון בבחירות, בהפלותו לטובה את המתחרה, המכהן במשרה ציבורית עובר לבחירות. פן נוסף של האיסור נובע מהצורך למנוע שימוש בנכסי ציבור למטרת קידום עניינו האישי של מתמודד, שלא לשמו נועדו נכסים אלה שבידי הרשות מלכתחילה" (תר"מ 2/19 פיינשטיין נ' מלול, פסקה 7 (השופטת פרוקצ'יה)).

ז. מובן, כי מועמד המתחרה בבחירות בעודו מכהן בתפקיד ציבורי זוכה מעצם תפקידו לחשיפה ציבורית רחבה וליתרון על פני מועמדים אחרים. מצב לא שיווני זה מחייב הקפדה מיוחדת על הוראות החוק שמא ייעשה שימוש לרעה בכך.

ח. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה (מס' 1.1908), המופנית, כאמור בה, גם כלפי רשויות מקומיות, קובעת, כי כנסים, טקסים ואירועים שונים צריכים לעמוד באיסור הקבוע בסעיף 2 לחוק דרכי התעמולה. ההנחיה, כפי שציין המבקש, מונה מספר אמות מידה שבעזרתן נבחן כל אירוע, והם: עיתוי האירוע, האם נקבע האירוע מבעוד מועד, האם מדובר באירוע המתקיים במהלך הדברים הרגיל, האם יש סיבה לקיומו דווקא במועד זה, היקף האירוע, מהותו, מיהם הדוברים באירוע ותוכן הדברים שיינשאו בו. למותר לציין כי על פי הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, יש להביא דבר עריכתו של אירוע ונסיבותיו לידיעת היועץ המשפטי של המועצה, ויש צורך כאישורו (ראו חוזר משרד הפנים 5/2008). דבר זה, ככל הנראה, לא נעשה.

ט. בהנחיה נאמר: "נוכח הטבע האנושי ונסיבותיה של מדינת ישראל, ואין צורך להכביר מילים, אין מנוס מפרשנות מחמירה של האמור, בשל הצורך לקיים את החוק ולמנוע שימוש בנכסי המדינה וגופים מבוקרים שלא כדין". על דברים אלה אבקש לחזור, ובמוטעם.

י. בנדון דידן, עיתוי הטקסים, כמספר ימים לפני הבחירות (שעתידות להיערך ביום 4.12.12), מעורר שאלות, וקיים חשש שבמהרה עלולים אירועים לגלוש לתעמולת בחירות אסורה, ולוא גם בלא משים, נוכח מראית העין. לא מצאתי, וגם לא נטען, כי קיים הכרח או כי יש דחיפות מיוחדת בקיום האירועים דווקא בסוף חודש זה. דומה כי אין מניעה לקיימם לאחר הבחירות העתידות להתקיים בעוד זמן קצר. שקלתי אם אין מקום לקיים את הכנסת ספר התורה בלא שראש המועצה ישא דברים, ובלא ששמו יופיע בהזמנה. ואולם, בהיעדר דחיפות מיוחדת, איני רואה מקום לכך. ואדרבה, דווקא כיוון שראש המועצה היה מעורב בשני המיזמים, אין מקום למנוע ממנו השתתפות בהם וכרכה כשהדבר אינו ערב הבחירות אלא במועד קרוב לאחריהן, יהיו אשר יהיו תוצאות הבחירות.

י"א. אשר על כן ניתן בזה צו בהתאם לסעיף 17ב(א) לחוק דרכי התעמולה שלפיו יידחו האירועים מושא הבקשה. הודעת ביטול תישא את כותרת המועצה ללא שם ראש המועצה. הזמנות למועד חדש יוצאו לאחר הבחירות.

ניתנה היום, ח' כסלו, תשע"ג (22.11.12)

אליקים רובינשטיין
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-19